

RETTENS DOM (Tredje Afdeling)

10. april 2002 *

I sag T-209/00,

Frank Lamberts, Linkebeek (Belgien), ved avocat **É. Boigelot**, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Den Europæiske Ombudsmand ved **J. Sant'Anna**, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om erstatning for den økonomiske skade og godtgørelse for den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren har lidt som følge af Den Europæiske Ombudsmands behandling af hans klage,

* Processprog: fransk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Jaeger, og dommerne K. Lenaerts og J. Azizi,

justitssekretær: fuldmægtig J. Plingers,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 6. december 2001,

afsagt følgende

Dom

Relevante retsregler

- 1 I overensstemmelse med artikel 21, stk. 2, EF kan enhver unionsborger henvende sig til den ombudsmandsinstitution, der er indført i overensstemmelse med artikel 195.
- 2 Artikel 195, stk. 1, EF har følgende ordlyd:

»Europa-Parlamentet udnævner en ombudsmand, som skal være beføjet til at modtage klager fra enhver unionsborger eller enhver fysisk eller juridisk person

med bopæl eller hjemsted i en medlemsstat over tilfælde af fejl eller forsømmelser i forbindelse med handlinger foretaget af Fællesskabets institutioner eller organer, med undtagelse af Domstolen og Retten i Første Instans under udøvelsen af deres domstolsfunktioner.

Ombudsmanden skal i overensstemmelse med sit hverv foretage de undersøgelser, som han finder berettigede, enten på eget initiativ eller på grundlag af de klager, der forelægges ham direkte eller gennem et medlem af Europa-Parlamentet, medmindre de påståede forhold er under eller har været under retslig behandling. Konstaterer ombudsmanden, at der foreligger fejl eller forsømmelser, forelægger han sagen for den pågældende institution, som har en frist på tre måneder til at meddele ham sin udtalelse. Ombudsmanden sender derpå en rapport til Europa-Parlamentet og til den pågældende institution. Den person, som klagen hidrører fra, underrettes om resultatet af disse undersøgelser.

Ombudsmanden aflægger en årlig beretning til Europa-Parlamentet om resultatet af sine undersøgelser.«

- 3 Den 9. marts 1994 vedtog Europa-Parlamentet i overensstemmelse med artikel 195, stk. 4, EF afgørelse 94/262/EKSF, EF, Euratom vedrørende ombudsmandens statut og de almindelige betingelser for udøvelsen af hans hverv (EFT L 113, s. 15).
- 4 I henhold til artikel 14 i afgørelse 94/262 har ombudsmanden kompetence til at fastlægge afgørelsens gennemførelsesbestemmelser.
- 5 Det fremgår af årsberetningen fra ombudsmanden for året 1997 (EFT 1998 C 380, s. 1), at ombudsmanden den 16. oktober 1997 i henhold til artikel 14 i afgørelse 94/262 fastlagde gennemførelsesbestemmelser, som trådte i kraft den

1. januar 1998 (herefter »gennemførelsesbestemmelserne«). Gennemførelsesbestemmelserne er blevet offentliggjort på alle officielle sprog på ombudsmandens hjemmeside.

- 6 Fremgangsmåden ved behandlingen af en klage, der indgives til ombudsmanden, fremgår således af artikel 195, stk. 1, EF, af afgørelse 94/262 og af gennemførelsesbestemmelserne til denne afgørelse.

- 7 Det følger i det væsentligste af disse tekster, at ombudsmanden, når han modtager en klage vedrørende et tilfælde af fejl eller forsømmelser i forbindelse med handlinger, der er foretaget af Fællesskabets institutioner eller organer, skal foretage en undersøgelse heraf, medmindre denne klage skal afvises af en af de grunde, der er angivet i disse bestemmelser, bl.a. når ombudsmanden ikke finder, at der er tilstrækkelige grunde til at åbne en undersøgelse (artikel 2, stk. 4, 7 og 8, i afgørelse 94/262 og gennemførelsesbestemmelsernes artikel 3 og artikel 4, stk. 1 og 2).

- 8 I overensstemmelse med artikel 2, stk. 5, i afgørelse 94/262 kan »ombudsmanden [...] råde klageren til at henvende sig til en anden myndighed« (oplysning, der gentages i gennemførelsesbestemmelsernes artikel 3, stk. 2). Endvidere følger det af artikel 2, stk. 6, i afgørelse 94/262, at indbringelse af klager for ombudsmanden ikke fører til en afbrydelse af fristerne for søgsmål eller rekurs.

- 9 Ombudsmanden informerer klageren om den videre behandling af klagen (artikel 2, stk. 9, i afgørelse 94/262 og artikel 3, stk. 2, og artikel 4, stk. 2 og 3, i gennemførelsesbestemmelserne).

- 10 For at belyse mulige tilfælde af fejl eller forsømmelser foretager ombudsmanden på eget initiativ eller på grundlag af klager, alle de undersøgelser, som han finder berettigede (artikel 195, stk. 1, første afsnit, EF og artikel 3, stk. 1, i afgørelse 94/262).
- 11 I overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, i afgørelse 94/262 oplyser ombudsmanden den berørte institution eller det berørte organ herom, og »disse kan tilsende ham alle relevante bemærkninger«. I henhold til denne bestemmelses stk. 2 er Fællesskabets institutioner og organer forpligtet til at give ombudsmanden de oplysninger, han anmoder om. Gennemførelsesbestemmelsernes artikel 4, stk. 3 og 4, bestemmer for så vidt angår dette stadi i proceduren, at ombudsmanden »forelægger den berørte institution en genpart af klagen og opfordrer den til at fremsætte en udtalelse inden for en fastsat frist, som normalt ikke overstiger tre måneder. Henvendelsen til den berørte institution kan indeholde en anmodning om, at institutionen i sin udtalelse til ombudsmanden nærmere redegør for særlige aspekter af klagen eller nærmere bestemte spørgsmål. Ombudsmanden sender udtalelsen fra den berørte institution til borgeren, medmindre han i en given sag finder det uhensigtsmæssigt. Borgeren kan forelægge sine bemærkninger for ombudsmanden inden for en fastsat frist, som normalt ikke overstiger en måned.«
- 12 Efter behandling af den berørte institutions eller det berørte organs udtalelse og eventuelle bemærkninger fra den berørte borger kan ombudsmanden afslutte behandlingen af sagen med en begrundet afgørelse eller fortsætte undersøgelsen. Han informerer den berørte borger herom (gennemførelsesbestemmelsernes artikel 4, stk. 5).
- 13 Når ombudsmanden har fastslået et tilfælde af fejl eller forsømmelser i en institutions eller et organs handling, forsøger han »[s]å vidt muligt [...] sammen med den berørte institution eller det berørte organ at finde en løsning, der kan bringe [dette] tilfælde [...] til ophør og imødekomme klagen« (artikel 3, stk. 5, i afgørelse 94/262).

- 14 I denne forbindelse bestemmer gennemførelsesbestemmelsernes artikel 6, stk. 1, under overskriften »Mindelige løsninger«, at ombudsmanden »så vidt muligt sammen med den berørte institution [forsøger] at finde en mindelig løsning, der kan bringe fejlen eller forsømmelsen til ophør og imødekomme borgeren«. Hvis samarbejdet har ført til det ønskede resultat, afslutter ombudsmanden behandlingen af sagen med en begrundet afgørelse og informerer borgeren og den berørte institution herom. Derimod følger det af artikel 6, stk. 3, at »[f]inder ombudsmanden, at en mindelig løsning ikke er mulig, eller at forsøget på at nå frem til en mindelig løsning ikke har ført til det ønskede resultat, afslutter han behandlingen af sagen med en begrundet afgørelse, som kan omfatte en kritisk bemærkning, eller udarbejder en beretning med forslag til henstillinger«.
- 15 For så vidt som der er mulighed for at fremsætte en »kritisk bemærkning« som omhandlet i artikel 6, stk. 3, bestemmer gennemførelsesbestemmelsernes artikel 7, stk. 1, at ombudsmanden fremsætter en kritisk bemærkning, når han anser, »at den berørte institution [ikke] længere kan rette op på den konstaterede fejl eller forsømmelse«, og »at den konstaterede fejl eller forsømmelse ikke har generelle følgevirkninger«.

Faktiske omstændigheder

- 16 Sagsøgeren, der siden 1991 havde arbejdet for Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i uafbrudte ansættelsesforhold som national ekspert, midlertidig ansat og hjælpeansat, ansøgte om deltagelse i en intern udvælgelsesprøve med henblik på ansættelse af midlertidigt ansatte i kategori A. Ved skrivelse af 23. marts 1998 blev han oplyst om, at han havde bestået de skriftlige prøver, hvorfor han blev indkaldt til at deltage i den mundtlige prøve den 27. april 1998. Denne skrivelse indeholdt følgende oplysning:

»Af organisatoriske grunde er det ikke muligt at ændre det angivne mødetidspunkt.«

- 17 Den 2. april 1998 var sagsøgeren udsat for en ulykke, der nødvendiggjorde en omfattende lægelig og medicinsk behandling. Derefter var han uarbejdsdygtig frem til og med den 26. april 1998.
- 18 Ved skrivelse af 15. maj 1998 blev sagsøgeren efter den mundtlige prøve den 27. april 1998 underrettet om, at han ikke havde opnået det minimumspointtal, der krævedes for prøverne, og at han derfor ikke var blevet optaget på listen over egnede ansøgere.
- 19 Ved skrivelse af 25. maj 1998 anmodede sagsøgeren formanden for udvælgelseskomitéen om, at der blev foretaget en fornyet prøve af hans sag, idet han henviste til den ulykke, han havde været udsat for, og til den omstændighed, at han havde deltaget i den mundtlige prøve under påvirkning af medikamenter, der kunne forårsage en træthedstilstand og nedsætte hans koncentrationsevne. Han understregede, at han ikke, som følge af den ovenfor i præmis 16 citerede klausul, der findes i indkaldelsen til den mundtlige prøve, havde anmodet om at få den mundtlige prøve udsat.
- 20 Ved skrivelse af 10. juni 1998 bekræftede Kommissionen resultatet af udvælgelsesprøven. Kommissionen forklarede, at sagsøgeren kunne have gjort opmærksom på sit problem ved enten at kontakte tjenestegreneren, der var ansvarlig for udvælgelsesprøver, »da han genoptog sit arbejde den 14. april 1998«, eller ved at henvende sig til medlemmerne af udvælgelseskomitéen ved begyndelsen af den mundtlige prøve, hvilket ville have gjort det muligt for medlemmerne at træffe de nødvendige foranstaltninger, f.eks. udsætte den mundtlige prøve. Kommissionen har ikke desto mindre tilføjet, at når en ansøger er mødt frem til en mundtlig prøve og har opnået et negativt resultat, kan han under ingen omstændigheder deltage i en ny prøve.
- 21 Den 23. juni 1998 henvendte sagsøgeren sig på ny til formanden for udvælgelseskomitéen. Sagsøgeren understregede, at han, i modsætning til det, der var oplyst i skrivelsen af 10. juni 1998, ikke havde genoptaget sit arbejde den 14. april 1998, men først den 27. april 1998, hvor den mundtlige prøve blev afholdt. Han

fremhævede, at det først var under den mundtlige prøve, at han blev klar over medicinens virkninger, hvorfor han ikke havde været i stand til at henlede udvælgelseskomitéens opmærksomhed på dette forhold, inden den mundtlige prøve startede. Han har med hensyn hertil fremlagt en lægeerklæring, hvoraf det fremgår, at patienten, som følge af medicin ordineret i perioden mellem den 8. april og den 8. maj 1998, »kunne føle en usædvanlig træthed, der er en del af den traumatiske ulykke, samt en følge af det stress, der er et resultat af behandlingskravet«.

- 22 Den 23. juni 1998 indgav sagsøgeren en klage på engelsk til ombudsmanden over afgørelsen af 10. juni 1998, der bekræftede udvælgelseskomitéens afgørelse af 15. maj 1998.
- 23 Ved skrivelse af 22. juli 1998 underrettede ombudsmanden sagsøgeren om, at hans klage ville blive undersøgt, og at Kommissionens formand var blevet anmodet om at fremkomme med en udtalelse til klagen inden den 31. oktober 1998.
- 24 Kommissionen bekræftede i en skrivelse af 29. juli 1998 til sagsøgeren indholdet af dens ovennævnte skrivelse af 10. juni 1998. Kommissionen anførte navnlig, at den dato, hvor sagsøgeren genoptog sit arbejde, ikke ændrede dens vurdering.
- 25 Ved telefax af 29. oktober 1998 fremsendte ombudsmanden til sagsøgeren en på fransk skrevet udateret udtalelse fra Kommissionen om hans klage. Kommissionen gentog i denne udtalelse i det væsentlige de forhold, der allerede var givet udtryk for i de ovennævnte skrivelser af 10. juni og 29. juli 1998. Kommissionen vedlagde også en kopi af en meddelelse om intern udvælgelsesprøve, der ikke svarede til den, som sagsøgeren havde deltaget i.

- 26 Den 17. november 1998 fremsendte ombudsmanden en oversættelse til engelsk af den udtalelse, som Kommissionen havde fremsendt til ombudsmanden den 9. november 1998, til sagsøgeren. Denne sprogversion af udtalelsen var vedlagt meddelelsen om den udvælgelsesprøve, som sagsøgeren havde deltaget i.
- 27 Den 2. december 1998 fremsendte sagsøgeren sine bemærkninger til Kommissionens udtalelse til ombudsmanden.
- 28 Den 21. oktober 1999 underrettede ombudsmanden sagsøgeren om sin afgørelse vedrørende den indbragte klage. Ombudsmanden bemærker i denne afgørelse, at hans undersøgelse havde vist, at Kommissionen i praksis skal tage hensyn til særlige omstændigheder, der forhindrer en ansøger i at være til stede på den dato, der er angivet i en indkaldelse til mundtlige prøver. Ombudsmanden tilføjede, at Kommissionen i overensstemmelse med princippet om god forvaltningsskik skulle indføje en sådan klausul i skrivelsen om indkaldelse til den mundtlige prøve for at informere ansøgerne om denne mulighed.
- 29 Med hensyn til den omstændighed, at institutionen i den foreliggende sag havde afvist at give sagsøgeren mulighed for at komme til en ny mundtlig prøve, bemærkede ombudsmanden navnlig, at en udvælgelsesprøve »skal tilrettelægges under overholdelse af princippet om ligebehandling af ansøgerne. En manglende overholdelse af dette princip kan medføre, at udvælgelsesprøven bliver annulleret. Dette kan medføre betydelige økonomiske og administrative omkostninger for forvaltningen. Det fremgår af Kommissionens udtalelse, at den fandt, at den ikke var beføjet til at give en ansøger mulighed for at komme til en ny mundtlig prøve. Ombudsmanden anfører, at der ikke er noget i sagen, der giver anledning til at antage, at Kommissionens afgørelse om ikke at give ansøgeren mulighed for at komme til en ny mundtlig prøve blev truffet i strid med regler eller principper, der binder Kommissionen« (punkt 2.2 og 2.3 i ombudsmandens afgørelse). Af disse grunde fandt ombudsmanden ikke, at der i den foreliggende sag »var tale om fejl eller forsømmelser«.

- 30 Sammenfattende fremsatte ombudsmanden en »kritisk bemærkning« med hensyn til Kommissionens almindelige administrative praksis. I denne kritiske bemærkning gentog han en opfattelse, der gik ud på, at Kommissionen ud fra hensynet til en god forvaltningsskik i fremtiden som en almindelig regel skal medtage en særlig klausul i de skrivelser, hvormed den indkalder til en mundtlig prøve, der informerer ansøgerne om, at den angivne dato kan ændres i tilfælde af usædvanlige omstændigheder. Med hensyn til sagsøgerens klage konkluderede ombudsmanden imidlertid, at idet »dette aspekt af sagen vedrører procedurer, der omhandler særlige omstændigheder, der hører fortiden til, er der ikke anledning til at søge en mindelig løsning«. Ombudsmanden afsluttede derfor sagen.
- 31 Ved skrivelse af 9. november 1999 henvendte sagsøgeren sig til det medlem af Kommissionen, der var ansvarlig for Generaldirektoratet »Personale og Administration«, med anmodning om, at hans sag blev genovervejet. Ved skrivelse af 15. december 1999 svarede kommissionsmedlemmet, at han, med henblik på at sikre ligebehandling af ansøgere i udvælgelsesprøver, ikke kunne give ham mulighed for at komme til en ny mundtlig prøve, og at der ikke var mulighed for at finde andre mindelige løsninger.
- 32 I en skrivelse af 17. december 1999 anmodede sagsøgeren ombudsmanden om en forklaring på hans konklusion med hensyn til konsekvensen af hans kritiske bemærkning i relation til hans sag. Sagsøgeren foreslog endvidere ombudsmanden, at han sammen med Kommissionen skulle forsøge at finde en løsning på hans situation, der ikke nødvendigvis skulle bestå i at give ham mulighed for på ny at komme til en mundtlig prøve.
- 33 I en skrivelse af 4. februar 2000 forklarede ombudsmanden sagsøgeren formålet med en kritisk bemærkning. Endvidere genindtog han den stilling, der allerede var taget i afgørelsen af 21. oktober 1999, og underrettede sagsøgeren om, at Kommissionen havde iværksat de foranstaltninger, der var sigtet til i hans kritiske bemærkning.

- 34 Ved skrivelse af 3. marts 2000 klagede sagsøgerens advokat til ombudsmanden, hvori han særligt kritiserede ombudsmandens stilling i relation til princippet om ligebehandling. Han genfremsatte sagsøgerens anmodning om, at der blev forsøgt opnået en mindelig løsning med Kommissionen.
- 35 Den 31. marts 2000 underrettede ombudsmanden sagsøgeren om, at han havde fremsendt skrivelsen af 3. marts 2000 til Kommissionens formand med anmodning om at modtage formandens bemærkninger inden den 30. april 2000.
- 36 Den 16. juni 2000 fremsendte ombudsmanden Kommissionens udaterede svar på sagsøgerens skrivelse af 3. marts 2000 til sagsøgeren. Kommissionen bekræftede i dette svar den stilling, den tidligere havde indtaget, og understregede på ny, at den ikke kunne forestille sig en mindelig løsning. Herefter afsluttede ombudsmanden sagen.

Retsforhandlinger og påstande

- 37 Sagsøgeren har ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 9. august 2000 anlagt sag mod ombudsmanden og Parlamentet.
- 38 Ved særskilte dokumenter, der er indleveret til Rettens Justitskontor henholdsvis den 13. og den 16. oktober 2000, har ombudsmanden og Parlamentet hver især fremsat en formalitetsindsigelse i henhold til artikel 114 i Rettens procesreglement.

39 Ved kendelse af 22. februar 2001 afviste Retten (Tredje Afdeling) sagen for så vidt som den var anlagt mod Europa-Parlamentet (sag T-209/00, Lamberts mod ombudsmanden og Parlamentet, Sml. II, s. 765).

40 Ved kendelse af samme dato har Retten (Tredje Afdeling) henskudt behandlingen af ombudsmandens formalitetsindsigelse til afgørelse i forbindelse med sagens realitet.

41 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Tredje Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling.

42 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens spørgsmål under retsmødet den 6. december 2001.

43 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Ombudsmanden tilpligtes at betale sagsøgeren et beløb på 2 468 787 EUR i erstatning for økonomisk skade, og et beløb på 124 000 EUR i godtgørelse for ikke-økonomisk skade med renter efter loven, til betaling sker.

— Subsidiært tilpligtes ombudsmanden at betale 1 234 394 EUR i erstatning for økonomisk skade, og et beløb på 124 000 EUR i godtgørelse for ikke-økonomisk skade med renter efter loven, til betaling sker.

— Ombudsmanden tilpligtes at betale sagens omkostninger.

44 Ombudsmanden har nedlagt følgende påstande:

— Principalt, afvisning.

— Subsidiært, frifindelse.

— Der træffes afgørelse om sagens omkostninger efter gældende bestemmelser.

Formaliteten

Parternes argumenter

45 Ombudsmanden har under henvisning til Rettens kendelse af 3. juli 1997 i sagen Smanor m.fl. mod Kommissionen (sag T-207/96, Sml. II, s. 1081, præmis 29-31) gjort gældende, at han råder over et vidt skøn med hensyn til de faktiske forhold og foranstaltninger, der skal iværksættes efter hans undersøgelser, og at han ikke er forpligtet til at indlede en undersøgelse, fremsætte henstillinger, søge at komme frem til mindelige løsninger eller fremsende rapporter til Parlamentet. Ombudsmanden udleder heraf, at hans valg med hensyn til den foranstaltning, der skal iværksættes efter hans undersøgelse, ikke kan pådrage Fællesskabet ansvar uden for kontraktforhold. Den eneste adfærd, der eventuelt kan påberåbes som årsag

til en eventuel skade, er den adfærd, der er udvist af den institution, der kritiseres for et tilfælde af fejl og forsømmelser.

- 46 Endvidere har ombudsmanden under henvisning til Domstolens kendelse af 4. oktober 1991 i sagen *Bosman mod Kommissionen* (sag C-117/91, Sml. I, s. 4837, præmis 20) og Rettens kendelse af 10. december 1996 i sagen *Söktas mod Kommissionen* (sag T-75/96, Sml. II, s. 1689) anført, at et erstatningssøgs-mål for en skade, som skyldes, at en retsakt fra en institution er ulovlig, skal afvises, når retsakten ikke har nogen retsvirkninger. Ombudsmanden har bemærket, at Retten i sin kendelse af 22. maj 2000 i sagen *Associazione delle Cantine Sociali Venete mod ombudsmanden og Parlamentet* (sag T-103/99, Sml. II, s. 4165, præmis 50) fastslog, at de forskellige handlinger, som ombudsmanden kan iværksætte efter en undersøgelse, ingen retsvirkning har over for klageren eller tredjemand, hvilket også gælder i tilfælde af fejl eller forsømmelser, der konstateres i forbindelse med handlinger foretaget af en institution.

- 47 Sagsøgeren har forkastet denne argumentation, som han ikke finder begrundet.

Rettens bemærkninger

- 48 Indledningsvis bemærkes, at denne sag er anlagt mod ombudsmanden og ikke mod Fællesskabet, der er ene om at være en juridisk person. Det følger imidlertid af fast retspraksis, at udtagelse af stævning direkte mod et fællesskabsorgan ikke kan medføre sagens afvisning. Sagsøgte ifølge en sådan stævning må antages at være Fællesskabet repræsenteret ved dette organ (Domstolens dom af 9.11.1989, sag 353/88, *Briantex og Di Domenico mod Kommissionen*, Sml. s. 3623, præmis 7).

- 49 Det bemærkes ligeledes, at Retten i henhold til artikel 235 EF og artikel 288, stk. 2, EF samt Rådets afgørelse 88/591/EKSF, EØF, Euratom af 24. oktober 1988 om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (EFT L 319, s. 1), som senest er ændret ved afgørelse 1999/291/EF, EKSF, Euratom af 26. april 1999 (EFT L 114, s. 52), er kompetent til at afgøre tvister vedrørende de erstatninger for skade, der er forvoldt af fællesskabsinstitutionerne. Domstolen har allerede fastslået, at udtrykket »institution«, der anvendes i artikel 288, stk. 2, EF, ikke skal forstås således, at det kun omfatter de i artikel 7 EF opregnede fællesskabsinstitutioner. Udtrykket skal forstås således, at det i betragtning af den ved traktaten indførte ordning med et ansvar uden for kontraktforhold også omfatter alle andre fællesskabsorganer, der er oprettet ved traktaten, og som har til formål at bidrage til gennemførelse af Fællesskabets mål. Derfor må de handlinger, som disse organer iværksætter i forbindelse med udøvelsen af den kompetence, de er tildelt i henhold til fællesskabsretten, tilregnes Fællesskabet i overensstemmelse med de almindelige retsgrundsætninger, der er fælles for medlemsstaterne, og som er fastsat i artikel 288, stk. 2, EF (jf. i denne retning Domstolens dom af 2.12.1992, sag C-370/89, SGEEM og Etroy mod EIB, Sml. I, s. 6211, præmis 12-16).
- 50 Det kan for så vidt angår ombudsmanden fastslås, at ombudsmandsinstitutionen er blevet oprettet ved traktaten, der har tillagt den de beføjelser, der er opregnet i artikel 195, stk. 1, EF. Borgernes ret til at henvende sig til ombudsmanden er et af de elementer, der indgår i unionsborgerskabet, således som det er fastsat i EF-traktatens anden del.
- 51 Endvidere søger sagsøgeren med denne sag at opnå en erstatning for den skade, der hævdes at være lidt som følge af en forsømmelse, ombudsmanden har udvist i forbindelse med udøvelsen af de opgaver, han er blevet tillagt ved traktaten.
- 52 Følgelig har Retten kompetence til at behandle en erstatningssag anlagt mod ombudsmanden.

- 53 De argumenter, ombudsmanden har fremført, rejser ikke tvivl om den nævnte konklusion. Det er for det første med urette, at ombudsmanden i det væsentligste søger at drage en parallel til den retspraksis, hvorefter et erstatningssøgsmål, der er baseret på det ansvar, der er en følge af Kommissionens undladelse af at anlægge et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, ikke kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som Kommissionen under alle omstændigheder ikke er forpligtet til at indlede en sådan procedure (Domstolens kendelse af 23.5.1990, sag C-72/90, Asia Motor France mod Kommissionen, Sml. I, s. 2181, præmis 13, og den i præmis 45 nævnte kendelse i sagen Smanor m.fl. mod Kommissionen, præmis 30).
- 54 Det bemærkes, at den opgave, som traktaten og afgørelse 94/262 har tillagt ombudsmanden, i det mindste delvis er forskellig fra Kommissionens opgave inden for rammerne af et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF.
- 55 I denne forbindelse bemærkes, at Kommissionen inden for rammerne af et traktatbrudssøgsmål udøver den kompetence, den i Fællesskabets almindelige interesse er indrømmet i henhold til artikel 211, første led, EF med henblik på at drage omsorg for anvendelsen af fællesskabsretten (jf. i denne retning Domstolens dom af 4.4.1974, sag 167/73, Kommissionen mod Frankrig, Sml. s. 359, præmis 15, og af 29.9.1998, sag C-191/95, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 5449, præmis 35). Endvidere tilkommer det i denne sammenhæng Kommissionen at beslutte, hvorvidt en traktatbrudsprocedure skal iværksættes (dommen i sagen Kommissionen mod Tyskland, præmis 37).
- 56 Derimod skal der for så vidt angår ombudsmandens behandling af klager tages hensyn til, at traktaten giver enhver borger en individuel ret til at indgive klager til ombudsmanden over tilfælde af fejl eller forsømmelser i forbindelse med handlinger foretaget af Fællesskabets institutioner eller organer, med undtagelse af Domstolen og Retten under udøvelsen af deres domstolsfunktioner, og endvidere en ret til at blive underrettet om resultatet af de undersøgelser, ombudsmanden har foretaget som følge af klagerne, hvilken underretning skal ske på de i afgørelse 94/262 og i gennemførelsesbestemmelserne fastsatte betingelser.

- 57 Endvidere har afgørelse 94/262 ikke kun givet ombudsmanden den opgave i almenhedens interesse at finde og søge at fjerne tilfælde af fejl og forsømmelser, men også den opgave, i den udstrækning det er muligt, at forsøge at finde en løsning, der imødekommer den berørte borgers særlige interesse. Det er ganske vist korrekt, at ombudsmanden, som han selv har understreget, har et vidt skøn med hensyn til, om klagerne er begrundede, og hvilke følger de skal have; han er i den sammenhæng ikke underlagt nogen resultatsforpligtelse. Selv om den kontrol, Fællesskabets retsinstanser skal udøve, derfor er begrænset, forholder det sig ikke desto mindre således, at det ikke kan udelukkes, at en borger under ganske særlige omstændigheder vil kunne godtgøre, at ombudsmanden har begået en åbenbar fejl i udøvelsen af sine opgaver, der kan medføre en skade for den pågældende borger.
- 58 For det andet kan den del af ombudsmandens argumentation, der bygger på den ikke-bindende karakter af de handlinger, han kan iværksætte på grundlag af sine undersøgelser, heller ikke følges. Det bemærkes således, at erstatningssøgsmålet er indført ved traktaten som et selvstændigt retsmiddel, der har sin særlige funktion blandt de forskellige søgsmålstyper og er underkastet betingelser, der er afpasset efter dets særlige formål (Domstolens dom af 28.4.1971, sag 4/69, Lütticke mod Kommissionen, Sml. s. 73, org.ref.: Rec. s. 325, præmis 6, og Domstolens kendelse af 21.6.1993, sag C-257/93, Van Parijs m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 3335, præmis 14). Mens formålet med et annullations- og passivitetssøgsmål er henholdsvis at få kendt en retligt bindende retsakt ugyldig eller at fastslå, at det er retsstridigt, at en sådan retsakt ikke er vedtaget, er erstatningssøgsmålets genstand erstatning for en skade, der er en følge af en retsakt, uanset om den er retligt bindende eller ej, eller en adfærd, der kan tilregnes en institution eller et fællesskabsorgan (jf. i denne retning Domstolens dom af 10.7.1985, sag 118/83, CMC mod Kommissionen, Sml. s. 2325, præmis 29-31, og af 15.9.1994, sag C-146/91, KYDEP mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 4199, præmis 26, Rettens dom af 26.10.1995, sag T-185/94, Geotronics mod Kommissionen, Sml. II, s. 2795, præmis 39, og af 15.6.1999, sag T-277/97, Ismeri Europa mod Revisionsretten, Sml. II, s. 1825, navnlig præmis 61, stadfæstet efter appel ved Domstolens dom af 10.7.2001, sag C-315/99 P, Ismeri Europa mod Revisionsretten, Sml. I, s. 5281).
- 59 I den foreliggende sag har sagsøgeren kritiseret ombudsmanden for at have begået en fejl ved behandlingen af hans klage. Det kan ikke udelukkes, at denne adfærd kan tilsidesætte den ret, som traktaten og afgørelse 94/262 tillægger borgerne, for

så vidt som ombudsmanden søger at opnå en udenretlig løsning på et tilfælde af fejl eller forsømmelser, der berører borgerne, og at han kan skade dem.

- 60 Henset til det ovenfor anførte kan sagen antages til realitetsbehandling.

Realiteten

- 61 Sagsøgeren har kritiseret ombudsmanden for at have begået flere tjenestefejl i forbindelse med behandlingen af hans klage. Sagsøgeren har for det første krævet erstatning for den materielle skade, der svarer til den løn, han ville have optjent som tjenestemand i lønklasse A4 indtil pensionsalderen, forhøjet med de sociale fordele, der er knyttet til vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter »vedtægten«), idet der skal tages hensyn til løntrinsfremgangen og den forfremmelse, som han muligvis ville have opnået inden for rammerne af en sædvanlig karriere. Subsidiært har sagsøgeren krævet betaling af halvdelen af dette beløb for det tilfælde, at Retten måtte finde, at hans chancer for at opnå fast ansættelse var usikre. For det andet har sagsøgeren krævet godtgørelse for den ikke-økonomiske skade, han hævder at have lidt. Han har anført, at han, siden han ikke bestod udvælgelsesprøven, har befundet sig i en katastrofal faglig og personlig situation. Ombudsmanden har som følge af de tjenestefejl, der blev begået i forbindelse med behandlingen af hans klage, forlænget hans uvisse og usikre situation med hensyn til hans fortsatte karriere og med hensyn til muligheden for, at hans rettigheder ville blive imødekommet. De skadelige og destruktive virkninger af de af ombudsmanden begåede tjenestefejl berettiger ifølge sagsøgeren tildeling af et beløb på 124 000 EUR i erstatning for ikke-økonomisk skade.

- 62 Retten bemærker, at det fremgår af artikel 288 EF, at Fællesskabets ansvar forudsætter, at sagsøgeren beviser, at den adfærd, som bebrejdes det pågældende organ, er retsstridig, at der reelt foreligger et tab, og at der er årsagsforbindelse mellem denne adfærd og det hævdede tab (Domstolens dom af 17.12.1981, forenede sager 197/80-200/80, 243/80, 245/80 og 247/80, Ludwigshafener Walzmühle m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 3211, præmis 5, og

Rettens dom af 11.7.1996, sag T-587/93, Ortega Urretavizcaya mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 349, og II, s. 1027, præmis 77).

- 63 Det skal således først undersøges, om ombudsmanden begik de af sagsøgeren påberåbte tjenestefejl.
- 64 Sagsøgeren har for det første kritiseret ombudsmanden for ikke straks på tidspunktet for klagens indgivelse og inden udløbet af de relevante klage- og søgsmålsfrister at have rådgivet ham til både at klage til forvaltningen og samtidigt eller alternativt at anlægge en sag ved Retten med påstand om annullation af udvælgelseskomitéens afgørelse. Sagsøgeren finder under henvisning til artikel 2, stk. 5, i afgørelse 94/262, at ombudsmanden har en rådgivnings- og oplysningsforpligtelse over for borgerne. Ombudsmanden skulle have rådgivet sagsøgeren med hensyn til valget mellem på den ene side at klage til ombudsmanden og på den anden side et sagsanlæg ved Retten, der ifølge sagsøgeren utvivlsomt ville have givet sagsøgeren medhold.
- 65 Retten bemærker i denne forbindelse først, at traktaten ved oprettelsen af ombudsmandsinstitutionen gav Unionens borgere, og nærmere bestemt tjenestemænd og øvrige ansatte ved Fællesskabet, en klageadgang, der er et alternativ til sagsanlæg ved Fællesskabets retsinstanser med henblik på at forsvare deres rettigheder. Dette udenretlige alternativ opfylder særlige kriterier og har ikke nødvendigvis det samme formål som en retssag.
- 66 Endvidere gælder det, som det fremgår af artikel 195, stk. 1, EF og artikel 2, stk. 6 og 7, i afgørelse 94/262, at der ikke samtidig kan klages og anlægges et søgsmål. Selv om indbringelse af klager for ombudsmanden ikke fører til en afbrydelse af de søgsmålsfrister, der gælder ved anlæggelse af sager for Fællesskabets retsinstanser, må ombudsmanden ikke desto mindre afslutte sin undersøgelse og afvise en klage, hvis den pågældende borger samtidigt har anlagt en sag ved Fællesskabets retsinstanser, der vedrører de samme faktiske omstændigheder. Det tilkommer derfor borgeren at vurdere, hvilket af de to retsmidler, der er til rådighed, der bedst kan tjene hans interesser.

- 67 I den foreliggende sag har sagsøgeren ikke anfægtet udvælgelseskomitéens afgørelse ved indgivelse af en klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, eller ved anlæggelse af en sag ved Fællesskabets retsinstanter (Rettens dom af 20.6.1990, sag T-133/89, Burban mod Parlamentet, Sml. II, s. 245, præmis 17). Derimod har sagsøgeren bevidst valgt den udenretlige vej med henblik på at søge en løsning på sin tvist med Kommissionen, idet han fandt, at klageadgangen tjente hans interesser bedst. Det bemærkes under alle omstændigheder, at for så vidt som der er tale om en klage indgivet af en af Fællesskabets ansatte, måtte sagsøgeren formodes at kende betingelserne for anlæggelse af en sag ved Retten, eftersom betingelserne er udtrykkeligt fastsat i vedtægten (Rettens dom af 18.12.1997, sag T-12/97, Daffix mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 453, og II, s. 1197, præmis 116).
- 68 Selv om det forholder sig sådan, »kan« ombudsmanden, som sagsøgeren har understreget, i overensstemmelse med artikel 2, stk. 5, i afgørelse 94/262 og gennemførelsesbestemmelsernes artikel 3, stk. 2, råde klageren til at henvende sig til en anden myndighed og til i en sammenhæng som den, der er tale om i den foreliggende sag, at anlægge et annullationssøgsmål ved Retten. Det kan således være i interessen for at udføre den opgave, ombudsmanden er blevet tillagt ved traktaten, på en god måde, at han på systematisk vis underretter den berørte borger om de skridt, der skal iværksættes med henblik på at tjene borgerens interesser bedst muligt, herunder ved at oplyse borgeren om de retslige søgsmålstyper, han kan benytte, og om det forhold, at klage til ombudsmanden ikke suspenderer de søgsmålsfrister, der gælder for disse søgsmålstyper. Der findes imidlertid ingen udtrykkelig bestemmelse, der pålægger ombudsmanden at handle således (Rettens kendelse af 30.3.2000, sag T-33/99, Méndez Pinedo mod ECB, Sml. Pers. I-A, s. 63, og II, s. 273, præmis 36).
- 69 Følgelig kan ombudsmanden ikke kritiseres for at have undladt at henlede sagsøgerens opmærksomhed på, at hans klage ikke havde suspensiv virkning, og for ikke at have rådgivet ham til at anlægge en sag ved Fællesskabets retsinstanter. Derfor har ombudsmanden ikke i denne sammenhæng begået en tjenestefejl, der kan gøre Fællesskabet ansvarligt uden for kontrakt.
- 70 For det andet har sagsøgeren kritiseret ombudsmanden for ikke at have været upartisk og for ikke at have udvist objektivitet i behandlingen af hans klage, da ombudsmanden tog hensyn til Kommissionens udtalelse, selv om udtalelsen i den

engelske version, hvilket var det sprog, han havde klaget på, var blevet fremsendt efter den af ombudsmanden fastsatte frist. Endvidere har han fremhævet, at den engelske version af udtalelsen ikke svarer til den franske version, der blev fremsendt først, for så vidt angår beskrivelsen af de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for udvælgelseskomitéens afgørelse, navnlig med hensyn til de points, sagsøgeren opnåede, i forhold til de points, der krævedes i meddelelsen om udvælgelsesprøve. Endelig har sagsøgeren gjort gældende, at den engelske version af Kommissionens udtalelse medtog et bilag, der var forskelligt fra det, der var vedhæftet den franske version af denne udtalelse.

- 71 Retten bemærker med hensyn hertil først, at gennemførelsesbestemmelsernes artikel 4, stk. 3, begrænser sig til at angive, at ombudsmanden opfordrer den berørte institution til at fremsætte udtalelse »inden for en fastsat frist, som normalt ikke overstiger tre måneder«. Den af ombudsmanden fastsatte frist for den berørte institution er ikke en forældelsesfrist, hvorfor der ikke er noget til hinder for, at ombudsmanden tager hensyn til en udtalelse, der afgives af institutionen efter den meddelte frist. Endvidere gælder det, at selv om sagsøgeren med føje har henvist til forskellene mellem den franske og engelske version af Kommissionens udtalelse og de bilagte dokumenter, forholder det sig ikke desto mindre sådan, som også ombudsmanden har understreget, at de grunde, Kommissionen har påberåbt sig for at meddele sagsøgeren afslag på at komme til en ny mundtlig prøve, er identiske i de to sproglige versioner af udtalelsen. Da resultatet af udvælgelsesprøven, og navnlig de points, der blev opnået ved den mundtlige prøve, ikke er bestridt inden for rammerne af nærværende sag, var disse grunde de eneste forhold, der var relevante for ombudsmandens undersøgelse af den af sagsøgeren indgivne klage.
- 72 Derfor har ombudsmanden ikke, i modsætning til det, som sagsøgeren har gjort gældende, handlet fejlagtigt ved at tage hensyn til Kommissionens udtalelse, uanset hvilken sprogversion der var tale om.
- 73 For det tredje har sagsøgeren bemærket, at der forløb mere end ti måneder mellem hans bemærkninger til Kommissionens udtalelse og ombudsmandens afgørelse af hans klage. Sagsøgeren har rejst det spørgsmål, om ombudsmanden har tilsidesat sin forpligtelse til i henhold til artikel 2, stk. 9, i afgørelse 94/262 at oplyse den borger, der har indgivet klagen, om afgørelsen heraf »inden for en rimelig frist«.

- 74 Retten fastslår først, at de bestemmelser, der finder anvendelse, ikke indeholder nogen præcis frist for ombudsmandens behandling af klager. Det er udelukkende i hans årsrapport for 1997, der blev udsendt den 20. april 1998, at ombudsmanden udtalte, at »[m]ålet må være at gennemføre den nødvendige undersøgelse af en klage og informere borgeren om resultatet inden for et år, medmindre særlige omstændigheder nødvendiggør en længere undersøgelsestid«.
- 75 Det bestrides ikke, at ombudsmanden med denne erklæring kun har fastsat en ikke-bindende frist for sig selv og ikke en bindende frist for behandlingen af klager.
- 76 Det skal imidlertid præciseres, at hvis ikke navnlig princippet om god forvaltningsskik skal tilsidesættes, kan ombudsmandens sagsbehandlingstid ikke forlænges ud over en rimelig frist, der skal fastlægges under hensyntagen til omstændighederne i den konkrete sag.
- 77 I den foreliggende sag forløb der næsten 16 måneder fra klagen blev indgivet af sagsøgeren til ombudsmandens afgørelse. Sagsøgeren har i denne forbindelse understreget, at ombudsmanden ikke har fremført noget argument med henblik på at godtgøre, at det var nødvendigt at udføre særligt tidskrævende undersøgelser for at afgøre, at der ikke i lyset af de særlige omstændigheder i den foreliggende sag kunne nås en mindelig løsning. Med denne argumentation overser sagsøgeren imidlertid, at traktaten og afgørelse 94/262 ikke kun har tillagt ombudsmanden den opgave, så vidt det er muligt, at søge en løsning, der imødekommer den berørte borgers særlige interesser, men også i almenhedens interesse at fastlægge og søge at udelukke tilfælde af fejl og forsømmelser. Det er ikke bestridt, at det var efter ombudsmandens indgriben i anledning af sagsøgerens klage, at Kommissionen under hensyntagen til god forvaltningsskik ændrede sin administrative praksis vedrørende indkaldelse af ansøgere til en udvælgelsesprøves mundtlige prøver. Under disse omstændigheder og under hensyntagen til vigtigheden af den opgave, der er tillagt ombudsmanden i almenhedens interesse, kan den tid, der er forløbet i den foreliggende sag, ikke i sig selv udgøre en tilsidesættelse af ombudsmandens forpligtelser. Dette klagepunkt bør derfor forkastes.

- 78 For det fjerde har sagsøgeren, idet han anerkender, at ombudsmanden ikke er forpligtet til i alle tilfælde at nå frem til en mindelig løsning, der fjerner tilfældet med fejl og forsømmelser og giver borgeren medhold, understreget, at ombudsmanden er forpligtet til at iværksætte alle bestræbelser og derfor skal forsøge at opnå en sådan løsning. Ifølge sagsøgeren nøjedes ombudsmanden i den foreliggende sag med — i stedet for at undersøge klagen og de hertil hørende relevante dokumenter med klarhed og omhyggelighed og forsøge at finde en mindelig løsning, der gav sagsøgeren medhold — at indhente Kommissionens bemærkninger og fremsende dem til sagsøgeren uden bemærkninger, idet han tog fejl af deres rækkevidde og drog de forkerte konklusioner. Sagsøgeren har bemærket, at han havde oplyst ombudsmanden om, at en mindelig løsning ikke nødvendigvis skulle bestå i en ny indkaldelse til at komme til en mundtlig prøve, hvilket Kommissionen i øvrigt havde afslået. Sagsøgeren har i sin stævning og replik understreget, at der kunne påtænkes andre alternative løsninger, som f.eks. en fornyet gennemgang af den skriftlige prøve, tildeling af en stilling som særlig rådgiver eller ansættelse af sagsøgeren i institutionen uden forudgående udvælgelsesprøve, som det allerede er sket tidligere.
- 79 Retten bemærker først, at selv om afgørelse 94/262 tillægger ombudsmanden den opgave, at han så vidt muligt skal forsøge at finde en løsning, der imødekommer den berørte klagers interesser, har han imidlertid et vidt skøn i den forbindelse. Derfor kan ombudsmanden kun ifalde ansvar uden for kontrakt, hvor der er sket en klar og åbenbar tilsidesættelse af de forpligtelser, der påhviler ham i denne sammenhæng.
- 80 Som sagsøgeren med rette har fremhævet, følger det af artikel 3, stk. 5, i afgørelse 94/262 og gennemførelsesbestemmelsernes artikel 6, at ombudsmanden med henblik på at nå dette mål skal samarbejde med den pågældende institution og i princippet ikke kan nøjes med at fremsende den berørte institutions udtalelse til borgeren. Ombudsmanden skal navnlig vurdere, om der kan søges en løsning, der imødekommer borgeren, og i forsøget på at nå dette mål skal han indtage en aktiv rolle i forhold til den berørte institution.

- 81 Der findes imidlertid, som det fremgår af gennemførelsesbestemmelsernes artikel 6, stk. 3, tilfælde, hvor det ikke er muligt at forsøge at nå frem til en mindelig løsning. I et sådant tilfælde afslutter ombudsmanden behandlingen af sagen, der kan omfatte en kritisk bemærkning, eller han udarbejder en beretning med forslag til henstillinger over for den berørte institution eller det berørte organ.
- 82 I den foreliggende sag fremgår det såvel af Kommissionens udtalelse til sagsøgerens klage som af skrivelsen af 15. december 1999 fra det medlem af Kommissionen, der var ansvarlig for personalet, at Kommissionen afviste at give sagsøgeren mulighed for at komme til en ny mundtlig prøve eller forsøge på at nå frem til en anden løsning. Denne stilling blev senere bekræftet i Kommissionens svar på sagsøgerens skrivelse af 3. marts 2000, der blev fremsendt til sagsøgeren den 16. juni 2000.
- 83 Som det klart fremgår af ombudsmandens afgørelse, som den er citeret ovenfor i præmis 29, tog afgørelsen hensyn til, at Kommissionens afvisning var begrundet i institutionens forpligtelse til at overholde princippet om forbud mod forskelsbehandling af ansøgerne i en udvælgelsesprøve (jf. i denne retning Rettens dom af 9.11.1999, sag T-102/98, Papadeas mod Regionsudvalget, Sml. Pers. I-A, s. 211, og II, s. 1091, præmis 55) og i den omstændighed, at tilsidesættelsen af dette princip kan have den retsvirkning, at udvælgelsesprøven annulleres, og medføre betydelige økonomiske og administrative omkostninger for denne institution. Det er i øvrigt i lyset af disse betragtninger, at ombudsmanden i sin afgørelse undersøgte, om Kommissionens stillingtagen var begrundet i den foreliggende sag. Ombudsmanden fandt ikke, at der var noget forhold i sagen, der gjorde det muligt at antage, at Kommissionens afgørelse om ikke at give ansøgeren mulighed for at komme til en ny mundtlig prøve blev truffet i strid med regler eller principper, der binder denne institution.
- 84 Endvidere bemærkes, at det først var inden for rammerne af sagen for Retten, at sagsøgeren som eksempel angav de forskellige alternative løsninger, der ifølge ham burde og skulle have været forudset. Derfor kunne hverken ombudsmanden eller Kommissionen tage særlig stilling til disse forslag i løbet af det sagsforløb, der gik forud for nærværende sag.

- 85 Derfor kunne ombudsmanden uden at begå en fejl konkludere i sin afgørelse, at forsøget på at nå en mindelig løsning, der imødekom sagsøgeren, ikke kunne lykkes. Det er derfor med urette, at sagsøgeren kritiserer ombudsmanden for at have forsømt behandlingen af hans klage, idet han har tilsidesat sin forpligtelse til så vidt muligt at forsøge at finde en mindelig løsning med Kommissionen, der ville have imødekommet ham.
- 86 For det femte har sagsøgeren gjort gældende, at ombudsmanden ved at fremsætte en kritisk bemærkning i sin afgørelse af 21. oktober 1999 har tilsidesat gennemførelsesbestemmelsernes artikel 7. I medfør af denne bestemmelse kan ombudsmanden kun fremsætte en kritisk bemærkning, hvis bl.a. den konstaterede fejl eller forsømmelse ikke har generelle følgevirkninger. Sagsøgeren har gjort gældende, at den omstændighed, at Kommissionen i den foreliggende sag ændrede sin indkaldelsesskrivelse, og at sagsøgerens sag er nævnt i ombudsmandens årsrapport for 1999, viser, at det i sagen fastslåede tilfælde af fejl eller forsømmelse havde sådanne følgevirkninger.
- 87 Retten finder, at ombudsmandens tilsidesættelse af denne bestemmelse, hvis det antages, at der er sket tilsidesættelse, ikke på nogen måde kan skade sagsøgeren. Hverken fremsættelsen af en kritisk bemærkning eller udarbejdelsen af en beretning med forslag til henstillinger over for den berørte institution er blevet til for at beskytte den berørte borgers individuelle interesser mod en eventuel skade, der lides som følge af en institutions eller et fællesskabsorgans fejl eller forsømmelse. Derfor må også dette klagepunkt forkastes, uden at det er nødvendigt at tage stilling til det af sagsøgeren rejste spørgsmål.
- 88 Set i lyset af det ovenfor anførte må det konkluderes, at sagsøgeren ikke har godtgjort, at ombudsmanden har begået tjenestefejl i forbindelse med behandlingen af hans klage.

89 Derfor bør ombudsmanden frifindes, uden at det er nødvendigt at undersøge, om den påberåbte skade, såvel materiel som ikke-økonomisk, er indtrådt, og om der er årsagsforbindelse mellem skaden og ombudsmandens adfærd.

Sagens omkostninger

90 Ifølge procesreglementets artikel 87, stk. 2, første afsnit, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom.

91 Retten kan imidlertid i henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 3, første afsnit, bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvor der foreligger ganske særlige grunde.

92 Der må i denne forbindelse for det første tages hensyn til den omstændighed, at det var som følge af den af sagsøgeren til ombudsmanden indgivne klage, at Kommissionen ændrede sin administrative praksis, uden at denne ændring eventuelt kunne komme sagsøgeren selv til gode.

93 For det andet må der tages hensyn til, at de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag kan sammenlignes med en tvist mellem Fællesskaberne og deres ansatte, hvori institutionerne og fællesskabsorganerne ifølge procesreglementets artikel 88 selv bærer deres egne omkostninger.

94 Henset til disse ganske særlige grunde finder Retten, at det er rigtigt at bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Tredje Afdeling)

- 1) Den Europæiske Ombudsmand frifindes.
- 2) Hver part bærer sine egne omkostninger.

Jaeger

Lenaerts

Azizi

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. april 2002.

H. Jung

Justitssekretær

M. Jaeger

Afdelingsformand